

Gemeente
Amsterdam

Kader

Schoon en Afvalvrij

2025 – 2028

8 oktober2024

Inhoudsopgave

1: Een schoon en afvalvrij Amsterdam	2
1.1 Eén kader voor schoon en afvalvrij	2
1.2 Het doel: Amsterdam is een schone stad en voorkomt grof afval en restafval	2
1.3 Advies burgerberaad Schone Stad	3
2: Strategie - géén afval op straat	5
2.1 Voorkomen van afval	5
2.2 Aanbiedmogelijkheden op orde	7
2.3 Informeren en motiveren	7
2.4 Reinigen	7
2.5 Samen met de stad	8
2.6 Hoogwaardig verwerken	8
3: Kaders voor ons handelen	10
3.1 Mandaat stadsdelen	10
3.2 Afvalplannen per stadsdeel en gebiedsopgaven	11
3.3 Kaders afvalinzamelvoorzieningen in bestaande en nieuw te bouwen stad	12
3.4 Kaders voor grof afval	13
3.5 Kaders voor bedrijfsafval	13
3.6 Doorkijk naar de toekomst	15
Bijlage: Toelichting op 'aanpalend' stedelijk beleid	16

1: Een schoon en afvalvrij Amsterdam

1.1 Eén kader voor schoon en afvalvrij

Het kader Schoon en Afvalvrij 2025-2028 beschrijft onze uitgangspunten en principes voor het schoon en afvalvrij houden van de stad. Concrete beleidsmaatregelen zijn continu in beweging. Daarom staan ze in een apart document. We rapporteren de gemeenteraad 2 keer per jaar per brief over de voortgang. Wanneer nodig stellen we de maatregelen bij.

De stedelijke kaders voor het inzamelen van huishoudelijk afval én voor het schoonhouden van de stad stonden hiervoor in twee documenten: het Uitvoeringsprogramma Afval en Grondstoffen 2020 - 2025 en 1 Amsterdam Heel en Schoon.

Het kader Schoon en Afvalvrij 2025 - 2028 vervangt het Uitvoeringsprogramma Afval en Grondstoffen 2020 - 2025 en vult 1 Amsterdam Heel en Schoon aan.

De belangrijkste wijzigingen in het kader Schoon en Afvalvrij 2025 – 2028:

- Het invoeren van het inzamelen van grof afval op afspraak blijft de strategie om ervoor te zorgen dat grof afval zoveel mogelijk gescheiden wordt aangeleverd en ingezameld. De invoering start in 2025 met het overnemen van de inzameling in Weesp en het verbeteren van de inzameling in Centrum en Oost-Watergraafsmeer. Vanaf 2026 gaan we ook in andere delen van de stad grof afval inzamelen op afspraak.
- We gaan geen rolcontainers aan huis gebruiken voor de inzameling van oud papier en karton. We zorgen ervoor dat er voldoende containers voor papier en karton in de buurten staan.
- Voedselrestvermalers voor keukenafval worden mogelijk onze standaard in hoogbouw in nieuwbouwgebieden.
- We passen onze werkwijze en afwegingskader in nieuwbouwgebieden aan. Ondergrondse containers worden daar onze standaard. Als dat niet mogelijk is, maken we een gedragen voorstel voor het bestuur op basis van criteria. We brengen ook de kosten in beeld. In paragraaf 3.3 hebben we dit verder uitgewerkt.
- We maken een ontwikkelrichting voor het realiseren van een dekkend alternatief inzamelsysteem voor het hele centrum opgesteld. Met deze ontwikkelrichting werken we toe naar een centrum zonder zakkeninzameling, zonder afval op straat. In paragraaf 3.3 hebben we dit verder uitgewerkt.

1.2 Het doel: Amsterdam is een schone stad en voorkomt grof afval en restafval

Een schoner Amsterdam

Om de stad schoon te houden, zorgen we voor toegankelijke, schone en niet volle afvalbakken en afvalcontainers. Via informatie en gedragscampagnes stimuleren we bewoners en ondernemers om afval op de goede manier weg te doen. We reinigen daar waar het niet goed gaat.

We gebruiken de indicator van kennisinstituut CROW om te meten op grof zwerfafval, vullingsgraad afvalbakken en bijplaatsingen van afval bij containers. CROW-niveau B wil zeggen sober. A+ is de hoogste graad en betekent 100% schoon. D is het laagste niveau en betekent vuil.

De gemeenteraad stelt de streefwaarden vast bij de begroting.

Doel: Amsterdam is een schone stad		
Activiteit	Doel-indicator	Activiteit-indicator
	<ul style="list-style-type: none"> • Ervaren overlast door vervuiling • Beoordeling bewoners schoonhouden straten en stoepen • Beoordeling bewoners schoonhouden groen 	Rapportcijfer (Wonen in Amsterdam)
We maken de openbare ruimte schoon (daar waar het ertoe doet)		<ul style="list-style-type: none"> • % op niveau B CROW-scores grof zwerfvuil • % op niveau B CROW-scores vulgraad prullenbakken • % oplosbare meldingen over afval en schoon naar tevredenheid afgehandelde
Inwoners en bedrijven kunnen hun afval op de juiste wijze wegdoen		% op niveau B CROW-scores bijplaatsingen containers
We zamelen afval efficiënt en duurzaam in		Kg CO ₂ -uitstoot per ton ingezameld materiaal
We ondersteunen medebeheer en richten ons op preventie		Tevredenheid (zeer en redelijk tevreden) onder containeradoptanten

Minder (rest)afval

Amsterdam wil een circulaire economie. Nu produceert een Amsterdammer jaarlijks gemiddeld 351 kilo huishoudelijk afval. Dat is dus de totale hoeveelheid groente- en fruitafval, etensresten, papier, glas, textiel, plastic, grof- en bijzonder afval en restafval. Hiervan wordt 34% gescheiden. Van de totale hoeveelheid afval wordt 25% nadat het gescheiden is, ook daadwerkelijk gerecycled. Dit betreft afval van bewoners en ondernemers (via het reinigingsrecht) die gebruik mogen maken van de huishoudelijke voorzieningen.

Amsterdam wil in 2030 50% circulair zijn en uiterlijk in 2050 volledig (strategie Circulair 2020-2025). Dat betekent dat we in 2030 50% minder primaire grondstoffen gebruiken en in 2050 geen. Primaire grondstoffen zijn grondstoffen die niet eerder zijn gebruikt of gerecycled. Het huidige recyclepercentage is nog ver verwijderd van de 50% die we in 2030 willen behalen. De gemeente heeft hier ook weinig invloed op. De vraag naar gerecycled materiaal en de recyclebaarheid van producten is in hoge mate afhankelijk van geopolitieke verhoudingen en Europese en landelijke regelgeving. We kunnen wel gescheiden inzameling bieden, daar waar verwerking mogelijk is. Dat doen we met het verder invoeren van gfe/t-inzameling.

Doel: Amsterdam voorkomt grof afval en restafval		
Activiteit	Doel-indicator	Activiteit-indicator
	Kilogram fijn- en grof huishoudelijk afval per bewoner per jaar	
Bewoners kunnen hun afval op de juiste manier gescheiden wegdoen		Aantal huishoudens dat toegang heeft tot een gfe/t inzamelvoorziening
We verwerken het afval zo hoogwaardig mogelijk		Percentage gerecycled huishoudelijk afval per inwoner per jaar

1.3 Advies burgerberaad Schone Stad

Het burgerberaad geeft een duidelijke boodschap af met hun adviezen, het mooi geschreven voorwoord en de definitie van een schone stad. Het beraad wil een hoog schoonheidsniveau, namelijk dat er 'in de hele stad geen zichtbaar afval meer aanwezig is'. De adviezen richten zich niet enkel op één aspect van de afvalketen, maar op een mooie mix van al onze inzet. Meer handhaving of meer vegen en inzamelen wordt niet zozeer genoemd. Het gaat vooral over het slimmer omgaan met de bestaande capaciteit. Er is veel aandacht voor het begin van de keten, dus voordat iets afval wordt. Voorkomen van afval is de sleutel voor de toekomst. In de bij dit kader horende bijlage met maatregelen, staat de uitvoering van de adviezen.

2: Strategie – géén afval op straat

Onze strategie om Amsterdam schoon te houden én de hoeveelheid (rest)afval te verminderen bestaat uit 6 onderdelen. Die beschrijven we in dit hoofdstuk volgens de afvalketen, van voorkomen tot en met verwerken.

2.1 Voorkomen van afval

Keuzes van ontwerpers, producenten en inkoopers van producten bepalen in grote mate de levensduur van producten en of er wel/ geen afval ontstaat. Maakt de kwaliteit dat een product heel lang mee kan en goed opnieuw kan worden gebruikt? Kan een product gerepareerd worden? Is er een terugnameregeling? En als toch afval ontstaat, is het dan makkelijk te recyclen? Ook de keuzes van consumenten bepalen het afvalaanbod. Laat je je spullen repareren, ben je je bewust van wat je koopt, heb je iets 'echt' nodig, breng je spullen naar de kringloopwinkel?

De gemeente Amsterdam heeft geen directe invloed op deze keuzes. We hebben wel invloed op onze eigen inkoop, via vergunningen, lobby richting andere overheden en stakeholders én in het helpen bij het maken van keuzes. Daarnaast gaan we samen met ondernemers in de stad werken aan de vermindering van zwerfafval. Dat doen we door bijvoorbeeld herbruikbare alternatieven voor wegwerp te stimuleren. Het voorkomen van afval is daarom een van de belangrijke onderdelen van onze strategie. Wat er niet is, hoeven we ook niet op te ruimen.

Het huidige beleid richtte zich met name op beter inzamelen, recyclen en schoonmaken, op de achterkant van de keten, als sluitstuk. Wanneer we uitsluitend dat doen, blijft het dweilen met de kraan open en missen we de oorzaak van het probleem. Met dit kader willen de aandacht ook leggen aan de bron, waar we kunnen voorkomen dat afval ontstaat. Daarbij kan het gaan om het aanspreken van anderen op wat zij kunnen doen, de gemeentelijke eigen rol, of de lobby richting andere overheden. De focus ligt hierbij op afval waar we last van hebben op straat:

Geschatte milieu-impact van afval dat vaak op straat wordt gevonden

Product	Omschrijving	Zichtbaarheid	Geschatte milieu-impact
<i>Wegwerpverpakkingen en sigarettenpeuken</i>	We gebruiken nieuwe materialen vooral voor verpakkingen. 40% van de in de EU gebruikte kunststoffen en 50% van het papier is voor verpakkingen). In Nederland veroorzaken verpakkingen 35% van het zwerfafval. Sigarettenpeuken bevatten plastic en zorgen voor een sterke vervuiling van het oppervlaktewater. Daarnaast zijn ze moeilijk op te ruimen omdat ze zo klein zijn.	+++	++
<i>Meubilair</i>	Het grof afval bestaat voor ongeveer 50% uit meubilair. Grof afval wordt voornamelijk op straat aangeboden. Het wordt vaak nat of gaat kapot tijdens de inzameling. Dan is het niet meer geschikt voor hergebruik.	++	++
<i>Matrassen</i>	Matrassen worden in Amsterdam vaak bij het grof afval op straat aangeboden. Wanneer deze nat en vies worden, zijn ze niet meer te recyclen.	+	++
<i>Kartonnen verzendozen</i>	Door de toename van online bestellingen neemt het aandeel kartonnen dozen in het afval toe.	++	-
<i>Elektrische apparaten</i>	Elektrische apparaten gaan minder lang mee en het is moeilijk en/of kostbaar om ze te laten repareren. Daarnaast geven elektrische apparaten in restafval een risico op branden bij de inzameling.	-	+++

2.2 Aanbiedmogelijkheden op orde

Bewoners, bedrijven en bezoekers bieden we een plek om hun afval waar mogelijk gescheiden weg te brengen. Er moeten voldoende plekken zijn, op redelijke loopafstand, toegankelijk voor alle gebruikers. De afvalbakken moeten ook schoon, niet vol of kapot zijn en open kunnen.

Naast (ondergrondse) afvalbakken op straat, voor verschillende soorten afval, zijn er rolcontainers aan huis en recyclepunten voor grof en bijzonder afval. Daarnaast zijn er allerlei punten bij ondernemers waar je onder andere elektrisch apparaten en batterijen kan inleveren.

We houden in de gaten of de afvalvoorzieningen bijdragen aan een schone stad én aan minder restafval. De afgelopen jaren hebben we ons gericht op het vervangen van oude containers en het standaardiseren van het type container op straat. In de periode 2025 – 2028 gaan we het bestaande netwerk aan containers verbeteren, uitbreiden of veranderen. Dat doen we gefaseerd en gebiedsgericht. We bespreken de prioriteiten in het overleg met de stadsdeelbestuurders.

2.3 Informeren en motiveren

We beïnvloeden het gedrag van bewoners, ondernemers en bezoekers met informatie over de afvalregels, onze dienstverlening én hun handelingsperspectief. We werken vanuit één strategie en concept voor communicatie over afvalinzameling en reiniging. Zo brengen we samenhang tussen onze uitingen over afval en een schone stad. We vergroten daarmee de herkenbaarheid van het onderwerp en het appèl aan Amsterdammers, bezoekers en ondernemers. We richten ons op hun motivatie om het juiste gedrag te vertonen door onder andere nudging, handhaving en campagnes. Daarbij leggen we nadruk op een ieders verantwoordelijkheid voor een schone stad. Ondernemers zijn verplicht vanuit de Algemene Plaatselijke Verordening om 25 meter rond hun onderneming schoon te houden. Daar spreken we ze op aan en we houden hen aan die verantwoordelijkheid.

2.4 Reinigen

Iedereen is er verantwoordelijk voor dat er geen afval in de openbare ruimte komt. Je gooit het netjes weg in een afvalbak. Ondernemers houden de directe omgeving van hun bedrijf schoon. Als er toch zwerfafval in de openbare ruimte is gekomen, dan maken we deze plekken schoon.

De invoering van statiegeld op plastic flesjes en blikjes zorgde voor veel zwerfvuil doordat statiegeldverzamelaars afvalbakken en -zakken leeghalen. Verpact/Statiegeld Nederland moet veel meer innamepunten realiseren om ervoor te zorgen dat gebruikers hun statiegeldverpakking inleveren en niet meer in afvalbakken gooien. We hebben afgesproken daarbij te helpen en ook ondernemers kunnen hieraan bijdragen.

Het zal nog even duren voordat deze extra innamepunten er zijn. Tot die tijd nemen we aanvullende maatregelen om de stad schoon te maken. We zetten bijvoorbeeld tijdelijk extra mensen en materieel in om de afvalbakken en de omgeving eromheen, weer netjes te maken en de zakken te vervangen. Ook roepen we ondernemers op om volgens afspraak de 25 meter rondom hun bedrijf schoon te houden. Daarnaast experimenteren we met andere maatregelen om de omgeving beter schoon en heel te krijgen. Met magneten op de deurtjes van afvalbakken willen we voorkomen dat de sloten worden opengebroken en de bakken onherstelbaar worden beschadigd. In een andere proef testen we het doneren van blikjes en flesjes in de openbare ruimte.

In gebieden met veel horeca, toeristen en zonder ondergrondse inzameling, is het zwerfvuil een grote zorg. Ook hierbuiten zijn er probleemplekken. We hebben extra mensen en materieel ingezet in de masterplangebieden van Nieuw-West, Noord en Zuidoost. Maar nog belangrijker is het om structureel onze werkwijze te verbeteren. We stemmen bijvoorbeeld de afvalinzameling en reiniging beter op elkaar af (het treintje), met name op de routes waar we nog met afvalzakken werken.

Met het gebruik van data laten we onze inzet nog beter aansluiten op de plekken en momenten waar dat het hardst nodig is. Een gebied kan redelijk schoon zijn maar toch vieze plekken hebben. Veel informatie daarover komt uit eigen metingen, ervaring of meldingen van bewoners. Door daarvan te leren, en te werken met een meer beeldgerichte aanpak, kunnen we deze plekken beter aanpakken.

De adviezen van het burgerberaad Schone stad geven verder richting aan deze reeds ingezette maatregelen.

2.5 Samen met de stad

Een grote groep Amsterdammers werkt nauw samen met de gemeente aan een schone straat en het behouden van waardevolle, herbruikbare grondstoffen:

- Adoptanten die verspreid over de stad de omgeving van ondergrondse afvalcontainers schoonhouden.
- Straatmanagers, Bedrijven Investeringszones en ondernemers die de samenwerking zoeken om de leefbaarheid in de buurt te vergroten ...en nog vele anderen.

Daarnaast zoeken en pakken bewonersgroepen actief het initiatief. De gemeente is dus niet altijd initiërend maar ondersteunt deze initiatiefnemers met informatie en advies, materialen en inspirerende bijeenkomsten. Belangrijk daarbij is nieuwe en juiste verhalen over grondstoffen en hergebruik te vertellen, op straat en in de buurt. Lokale sleutelfiguren en ambassadeurs zetten wij in voor het bereiken van alle Amsterdammers.

We proberen de wisselwerking met deze actieve groep mensen te versterken en uit te breiden. We hebben elkaar nodig om te bereiken wat we allemaal graag willen: een schonere stad. Ondernemers zijn verplicht vanuit de Algemene Plaatselijke Verordening om 25 meter rond hun onderneming schoon te houden.

2.6 Hoogwaardig verwerken

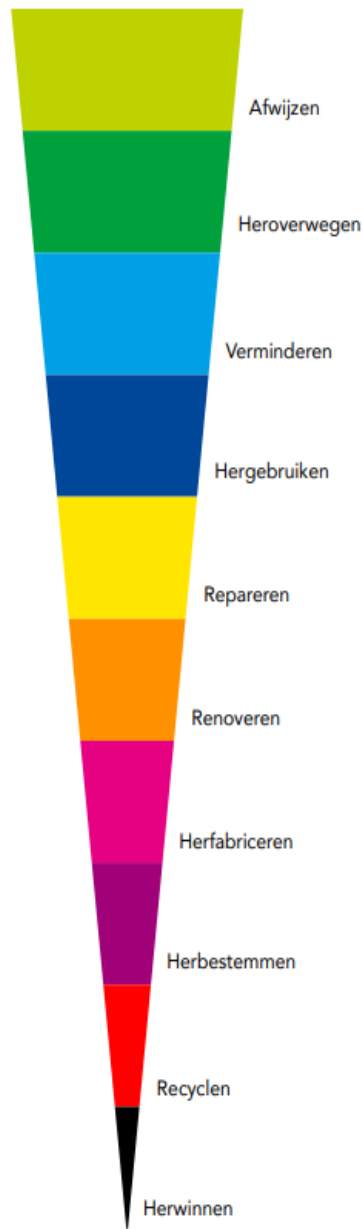
Afval en grondstoffen die we ophalen, verwerken we zo hoogwaardig en duurzaam mogelijk. De gemeente Amsterdam doet dit niet zelf. We werken samen met afvalver- en bewerkers, sorteerdere, producentenorganisaties, kringloopbedrijven en transportbedrijven. Dat doen we op basis van inkoopprocedures. We maken afspraken over onder andere duurzaamheid, social return, de kostprijs, en de logistiek. Daarnaast willen we inzicht in hoe en waar welke afvalsoort verwerkt wordt en wat de volgende stap is in het verwerkingsproces.

Met marktconsultaties, inkoopprocedures en contractmanagement stimuleren we afnemers om te innoveren. We willen een beter recycling- en milieuresultaat en minder negatieve effecten op de omgeving. Als het interessant is, werken we samen met andere overheden, bijvoorbeeld binnen de Metropoolregio Amsterdam.

Met hoogwaardig bedoelen we, met een zo hoog mogelijk circulariteit, zie de afbeelding op de volgende pagina. Denk aan opnieuw te dragen textiel, keuken- en tuinafval composteren, glas dat weer nieuw glas wordt. Het doel is zo min mogelijk afval verbranden. Het wel of niet hoogwaardig kunnen verwerken hangt af van Europese en landelijke (spel)regels en de geopolitieke situatie op onder andere de grondstoffenmarkt. Hierop heeft Amsterdam, met haar volumes, zeer beperkt invloed.

Mate van circulariteit

- Maak een product overbodig door van z'n functie af te zien of deze functie op een andere manier te leveren
- Maak productgebruik intensiever, door met meer mensen het product te gebruiken (delen) of door het product meer functies te geven.
- Verhoog de efficiëntie van de machines in het productieproces of gebruik minder grondstoffen voor hetzelfde product.
- Hergebruik van afgedankt, nog goed product in dezelfde functie door een andere gebruiker.
- Repareer defecte producten zodat de originele functie behouden kan blijven.
- Reviseer oude producten en maak ze weer 'up-to-date'.
- Hergebruik nog werkende onderdelen van het product voor het maken van vergelijkbare producten.
- Hergebruik het product of delen hiervan in een nieuw product met een andere functie.
- Hergebruik de materialen van het product voor toepassing in nieuwe producten.
- Verbrand de materialen met energieteruwinning.

3: Kaders voor ons handelen

3.1 Mandaat stadsdelen

Amsterdam heeft een bestuurlijk stelsel met gedeelde verantwoordelijkheden. Stedelijk worden er kaders gesteld. Stadsdelen hebben hun eigen mandaat en zeggenschap. De inzameling van huishoudelijk afval en bedrijfsafval is gemandateerd aan het dagelijks bestuur/voorzitters van elk stadsdeel. Datzelfde geldt voor het dagelijks beheer van de openbare ruimte en toezicht en handhaving. Dit staat in de Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied Amsterdam 2022.

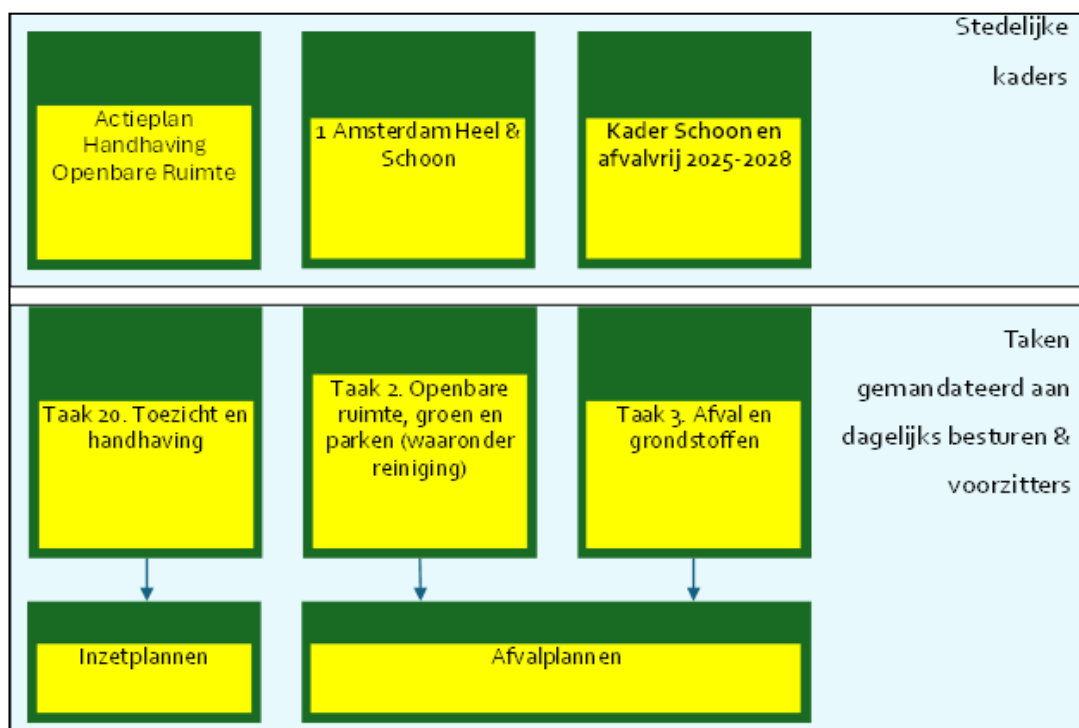
Om ervoor te zorgen dat stadsdelen hun gemandateerde taak kunnen uitvoeren, hebben we het stedelijk kader vertaald in afvalplannen per stadsdeel. Deze staan in het teken van de twee stedelijke doelen:

1. Het voorkomen van (rest)afval en het afval dat er is zo hoogwaardig mogelijk verwerken door gescheiden inzameling en goede afspraken met verwerkers.
2. Het samen met alle betrokkenen schoonmaken en schoonhouden van de stad.

De afvalplannen hebben twee onderdelen:

1. Initiatieven van bewoners en bedrijven en samenwerking binnen de gemeente.
2. Een stuk over het stadsdeel:
 - de belangrijkste problemen op het gebied van afval en reiniging in het stadsdeel. Dat noemen we de gebiedsopgaven Afval en Schoon,
 - de plannen van Afval en Grondstoffen, bijvoorbeeld invoering gfe/t-inzameling en vervanging containers, en de inzet van Stadswerken op hoofdlijnen.

In het portefeuillehoudersoverleg bespreken we verschillende onderdelen en resultaten met elkaar en nemen we gezamenlijk besluiten over de uitvoering. Het dagelijks bestuur heeft ook specifieke bevoegdheden. Dat zijn bijvoorbeeld het aanwijzen van plekken voor boven- en ondergrondse containers en plekken voor (rol) containers en het plaatsen van grof huishoudelijk afval.

3.2 Afvalplannen per stadsdeel en gebiedsopgaven

De oplossingen om de stad schoon en afvalvrij te krijgen, verschillen per stadsdeel. De openbare ruimte en de dichtheid en het soort bebouwing verschillen ook. Datzelfde geldt voor de partners waarmee we samenwerken. We werken met afvalplannen per stadsdeel om kansen te benutten én problemen aan te pakken waar het kan en moet. In 2023 hebben we met en voor elk stadsdeel een afvalplan gemaakt. In de afvalplannen staan per stadsdeel met welke maatregelen we onze doelen willen bereiken. Bijvoorbeeld het verbeteren en uitbreiden van de aantallen afvalcontainers, wat doen we waar wanneer? Deze afvalplannen herzien we in 2025 voor de periode 2025 – 2028.

Voor elk stadsdeel hebben we in het afvalplan gebiedsopgaven afval en schoon in beeld gebracht. Dit zijn problemen die zorgen voor veel afvaloverlast op straat en in de wijken. Problemen die je niet oplost met alleen maar meer opruimen. Het zijn structurele problemen die structurele oplossingen vragen. Vaak zijn ingrepen nodig buiten de schoon-keten, samenwerking met diverse stakeholders en een integrale aanpak. Zo kan een projectontwikkelaar die duidelijke afspraken maakt met nieuwe bewoners bij het inhuisen, veel afvaldump op straat voorkomen. Met woningcorporaties kunnen we afspraken maken over hoe ze huurders informeren over afvalregels en wat ze kunnen doen om overlast tegen te gaan. Bij studentcomplexen waar veel overlast van grof afval is, zamelen we nu steeds meer in. Dat is onhoudbaar voor onze medewerkers. We willen overlast voorkomen door goede afspraken te maken met verhuurders van studentcomplexen. En we willen ook de doelgroep beter betrekken. In elke opgave kijken we naar oorzaken en we richten op meer dan alleen de symptomen (het afval). Zo willen we slimmer werken en onze mensen beter inzetten. Ons uitgangspunt is dat afvaloverlast vaak een zichtbare uiting is van een ander maatschappelijk probleem.

Onderstaand overzicht laat zien waar welk probleem zich afspeelt. In juli 2023 hebben de portefeuillehouders van de stadsdelen afgesproken in welk stadsdeel als eerste wordt begonnen met de aanpak van de gebiedsopgave. En ook welk stadsdeel daarop volgt.

	Noord	Nieuw-West	West	Centrum	Zuid	Oost	Zuidoost
Alternatieve Afvalinzameling - Stedelijk afval (9 straatjes) - Afval over water - Kleinschalige logistiek - Afval op afspraak				×	×		
Aanpak winkelstraten en markten Bedrijfs-, huishoudelijk en zwerfafval in drukke openbare ruimte met overvolle prullenbakken	×	×	×	×	×	×	
Aanpak nieuwbouw en renovatie Afvaloverlast bij in- en uithuizen van (nieuwe, terugkerende of vertrekkende bewoners)	×	×	×			×	×
Aanpak grof Dump van grof afval, bouwafval en bedrijfsafval bij uitvalswegen en in wijken	×	×	×				×
Aanpak venstertijden Aanscherpen aanbiedregels en aanbiedtijden bedrijfsafval				×	×		
Aanpak studentenhuysvesting/expats Overlast van dumpen huisraad bij vertrekkende studenten en/of expats		×				×	
Aanpak kwetsbare wijken Rekening houden met laaggeletterdheid, anderstaligen en digitale vaardigheden in communicatie(aanpak)	×		×				×
Aanpak buurtgericht de basis op orde Onderzoek naar de beschikbaarheid en spreiding van de inzamelvoorzieningen voor zowel restafval als waardestromen oud papier/karton, glas, gfe-t en textiel			×				×
Weersomstandigheden en zwerfvuil (Harde) wind bij open plekken langs het IJ zoals IJburg en Zeeburgereiland zorgen dat zwerfvuil in het water komt	×					×	
Aanpak misbruik inzamelvoorzieningen Ondernemers die voor hun bedrijfsafval onrechtmatig gebruik maken van inzamelvoorzieningen voor huishoudelijk afval en/of afval dumpen		×		×			

3.3 Kaders afvalinzamelvoorzieningen in bestaande en nieuw te bouwen stad

We gebruiken de volgende afvalinzamelvoorzieningen in Amsterdam:

- Ondergrondse containers zijn onze standaard voor restafval (inclusief verpakkingen), oud papier en karton, glas.
- Bovengrondse containers voor deze afvalsoorten gebruiken we tijdelijk bij herinrichting of nieuwbouw in wijken of als er aanvullende capaciteit nodig is. Waar mogelijk vervangen we ze door ondergrondse containers.
- Bovengrondse óf ondergrondse containers voor textiel. Om vervuiling tegen te gaan plaatsen we deze, waar mogelijk, niet bij de clusters van restafvalcontainers.
- We gebruiken in de stad bovengrondse cocons en rolcontainers (bij huizen met toegankelijke tuin) voor de gfe/t-inzameling.
- Recyclepunten voor grof afval en bijzondere afvalsoorten op goed bereikbare plaatsen in de stad, waarbij we waar mogelijk ook kringloopgoederen kunnen innemen. De recyclepunten maken onderdeel uit van het systeem van de afvalstoffenheffing. Dat geldt niet voor repair cafés, educatiecentra of maakplekken.
- We willen meer aandacht voor kringlooppunten en de inzamelpunten van producenten, waar bewoners diverse afvalsoorten kunnen brengen.
- Bij grof afval gaan we overstappen van altijd op straat kunnen aanbieden, naar stimuleren van brengen naar de recyclepunten én afval op afspraak.

De volgende afvalinzamelvoorzieningen zijn niet standaard, maar maatwerk of verdwijnen op termijn:

- Rolcontainers voor restafval (behoudens maatwerk, bijvoorbeeld langs kwetsbare dijken of landelijk buitengebied) vervangen we stap voor stap door ondergrondse containers.
- We gaan voorlopig geen extra rolcontainers voor papier en karton uitzetten. Het effectieve inzamelmiddel blijft de ondergrondse container. Waar we nu rolcontainers gebruiken, kijken we of we er, indien nodig, ondergrondse verzamelcontainers kunnen plaatsen. Het aandeel papier in het restafval neemt af vanwege de digitalisering. Het resultaat van het invoeren van rolcontainers voor het verminderen van de hoeveelheid papier in restafval, weegt niet op tegen de kosten.
- Het verzamelen van huishoudelijk afval via losse zakken op straat, vervangen we zo snel als kan door andere inzamelsystemen.
- Ondergrondse Afval Transport (toegepast in de Sluisbuurt).
- Inpandige inzameling (toegepast op de Zuidas en de Sloterdijken).

Ontwikkelrichting Centrum

De gemeente Amsterdam wil zo veel mogelijk gebruik maken van het efficiënte ondergrondse afvalinzamelingssysteem (OAIS) met ondergrondse containers. In delen van het Centrum is dit echter niet mogelijk. Er is beperkte ruimte onder én boven de grond voor ondergrondse containers. En de inzameling met zware voertuigen is niet overal mogelijk vanwege de gewichtsbependingen bij kades en bruggen. We hebben in de afgelopen periode meerdere proeven gedaan in het Wallengebied, in de 9 straatjes en de Passeerdersgrachtbuurt en, kortgeleden nog, op de Nieuwendijk. Op basis hiervan wordt een ontwikkelrichting voor het realiseren van een dekkend alternatief inzamelsysteem voor het hele centrum opgesteld. Deze bestaat uit drie delen: maximale uitrol van onder- en bovengrondse containers in combinatie met het vergroten van de loopafstand van 150 naar 250 meter, het testen van brengpunten op het water, en "Afval op Afspraak" als laatste optie. Met deze ontwikkelrichting werken we toe naar een centrum zonder zakkeninzameling, zonder afval op straat. Dit najaar nog maken we een eerste lijst met locaties in het centrum voor ondergrondse (en mogelijk bovengrondse) containers inclusief een planning voor uitrol in 2025. We starten het project om brengpunten op het water te testen in het Wallengebied.

Nieuwbouw- en herinrichting

In gebieden waar nieuwbouw of herinrichting plaatsvindt, gebruiken we de hierboven genoemde standaard collectieve inzamelvoorzieningen. Daarbij gelden de hierboven genoemde eisen en richtlijnen. Is er vanuit de stedelijke ontwikkeling of het perspectief van de openbare ruimte een maatwerkoplossing gewenst, dan

gebeurt dit in overleg met de directie Afval en Grondstoffen. Daarbij gelden de volgende afwegingen en minimumeisen:

- Het inzamelsysteem is eenvoudig toegankelijk voor gebruikers (bewoners, bezoekers en bedrijven) en maakt het (gemakkelijk) scheiden van afval en grondstoffen mogelijk.
- Het inzamelsysteem draagt bij aan het (preventief) schoonhouden van de straat.
- Het inzamelsysteem is uitwisselbaar en flexibel inpasbaar in de (Amsterdamse) afvallogistiek. Dat wil zeggen containers, voertuigen, hubs/overslag en andere inzamelvoorzieningen kunnen aangesloten worden op bestaande logistieke systemen en inzamelvoertuigen.
- Het inzamelsysteem kan te allen tijde worden beheerd en geëxploiteerd door de gemeentelijke inzamelorganisatie; medewerkers hoeven geen inpandige ruimtes dan wel privéterreinen te betreden.
- Het inzamelsysteem is flexibel voor een veranderende samenstelling van afvalsoorten, en kan ook worden uitgebreid naar stedelijk/bedrijfsafval.
- Het inzamelsysteem biedt keuzevrijheid voor de verwerkingsmethode. Voor restafval geldt dat het gekozen inzamelsysteem de juiste kwaliteit restafval levert in verband met het nascheidingsproces bij de verwerker.

Eventuele meerkosten van maatwerk ten opzichte van ons standaardsysteem kunnen we zonder bestuurlijk besluit niet ten laste brengen van de afvalstoffenheffing. Ze zijn daarom onderdeel van een investeringsbesluit en worden afgewogen door het bestuur.

Voedselrestvermalers

De voedselrestvermaler is een innovatieve manier voor het inzamelen van groente-, fruit- en etensresten. Deze inzamelmethode heeft een potentieel responspercentage van circa 90 procent. Daarnaast vermindert deze methode het beslag op de buitenruimte. In Nederland is er nog nauwelijks praktijkervaring opgedaan met deze methode. Daarom gaan wij de komende periode alle relevante aspecten voor de invoering in Amsterdam uitwerken. Dit zijn:

- Techniek; met behulp van een proefopstelling doen we onderzoek naar de systeeminstellingen en mogelijke alternatieven. We doen dit samen met de vier grote steden, Rijkswaterstaat en het AMS (Advanced Metropolitan Studies) Institute.
- Juridisch; het gaat hier om eigendom, verantwoordelijkheden, de afdwingbaarheid van installatie en gebruik en de handhaafbaarheid.
- Milieu; de kwaliteit van de gfe en het afvalwater en de toepassingen daarvan.
- Inzamelogistiek; de aansluiting op de reguliere inzameling van gfe/t.
- Financiën; de kosten, noodzakelijke schaalgrootte, budgetten en de financiering daarvan (subsidies).
- Kennisplatform; het delen van kennis met een platform/loket en een landelijke werkgroep.

Het doel is om in de komende periode een substantieel aantal nieuwbouwprojecten te voorzien van een vermalerssysteem. Bij bewezen succes gaan we daarop doorbouwen.

3.4 Kaders voor grof afval

In tegenstelling tot in andere steden, zamelen wij ongeveer twee derde van het aanbod grof afval in via straatinzameling. Ongeveer één derde van het grof afval brengen bewoners zelf naar een recyclepunt en leveren het daar gesorteerd in. Deze gesorteerde stromen grof afval kunnen we hoogwaardig laten verwerken. Grof afval op straat vervuult en trekt ander afval aan. Het recyclepercentage van grof afval dat we van straat inzamelen is daardoor een stuk lager.

Doel is dat er meer grof afval naar de recyclepunten gebracht wordt. Dit zorgt voor minder grof afval op straat en zo blijven meer grondstoffen in de keten.

Straks kan grof afval aanbieden op straat alleen nog op afspraak. Grof afval op straat zetten wordt lastiger, grof afval wegbrengen wordt een gewoonte.

Dit is een forse verandering voor bewoners en onze organisatie. Deze verandering is alleen mogelijk als daar voldoende draagvlak voor is, daar gaan we de komende periode in investeren. Dit doen we door gerichte communicatie, te zorgen dat we een betrouwbare partner zijn en we grof afval dus ook inzamelen op de dagen en plekken waar we dat afgesproken hebben en door het wegbrengen van grof afval naar een recyclepunt makkelijker te maken.

Straks kan grof afval aanbieden op straat alleen nog op afspraak. Grof afval op straat zetten wordt lastiger, grof afval wegbrengen wordt een gewoonte. Dit willen we stapsgewijs invoeren over de hele stad. Onze inzet voor de komende drie jaar is:

- Hergebruik en recycling door bewoners stimuleren.
- Wegbrengen naar een recyclepunt heeft de voorkeur.
- Grof afval op afspraak werkt in stadsdeel Centrum, Watergraafsmeer & Weesp (vanaf 2025).
- Grof afval op afspraak uitbreiden naar overige stadsdelen (vanaf 2026).

De volgende fase is dat grof afval uiteindelijk helemaal geen plek meer heeft op straat. We gaan dan volledig over op brengen naar een recyclepunt. Alleen onder voorwaarden halen we nog op afspraak en bij de voordeur grof afval op. Dit is een perspectief voor op de langere termijn.

3.5 Kaders voor bedrijfsafval

De komende jaren werken we aan het op orde krijgen van de controle, toezicht en handhaving. We weten dat het uitvoeren van deze werkzaamheden beter kan. Daarom gaan we het werkproces herontwerpen met oog voor een betere rolverdeling, met als doel meer slagkracht op straat.

De volgende uitgangspunten gelden voor bedrijfsafval met een commercieel contract:

- Zo mogelijk wordt van binnenuit ingezameld (niet op straat).
- Bij uitzondering staan we het plaatsen van afval aan de openbare weg toe, onder strikte voorwaarden. Bijvoorbeeld zo kort mogelijk (just in time) en in mini-containers.
- Afval en afvalcontainers zijn altijd herleidbaar naar de ondernemer.
- Een container staat altijd binnen of op eigen terrein, behalve tijdens vaste ophaaltijden.
- Aanbieden van los bedrijfsafval of in vuilniszakken op of aan de openbare weg, is niet toegestaan.
- Past het niet in een container of vuilniszak, dan is het grof afval.

Van huishoudelijk en bedrijfsafval naar stedelijk afval

In de wet wordt onderscheid gemaakt tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval (dat vergelijkbaar is met huishoudelijk afval). Het brengt het volgende met zich mee:

- Inefficiënte logistiek en onnodige rijbewegingen, vooral in drukke gemengde woon-/werkgebieden.
- Belemmeringen voor gemeenten om bij maatschappelijke instellingen zoals scholen en sportverenigingen, afval scheiden te stimuleren.
- Door aparte inzameling, met andere tijden voor huishoudens en bedrijven, is de druk op de openbare ruimte groter dan nodig. Er staat daardoor vaker afval op straat.

Amsterdam wil een efficiënte en duurzame inzameling van bedrijfsafval. Binnen de huidige wet- en regelgeving ontbreekt het kunnen afdwingen van collectieve inzameling. Daar zien we graag verandering in. Het instellen van stedelijk afval kan een oplossing bieden. Er is dan geen onderscheid meer tussen afval van bewoners en dat van bedrijven. Eén partij kan dan de inzameling verzorgen. Daarnaast is het beleidskader voor bedrijfsafval in het Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP 3) te vrijblijvend, door de volgende zinsnede: 'indien het gescheiden houden en gescheiden afgeven redelijkerwijs kan worden geleverd'. Dit betekent dat bedrijven en afvalinzamelaars momenteel nog niet verplicht zijn om afval te scheiden. Amsterdam wil het beleidskader in het LAP voor bedrijfsafval (stedelijk afval) aangescherpt zien. Dan kan meer afval worden gescheiden en grondstoffen hoogwaardig worden verwerkt.

Om collectiviteit in de inzameling af te dwingen wil de gemeente een regierol krijgen bij het inzamelen van bedrijfsafval. De complexiteit is bijzonder groot, onder andere door de grote hoeveelheid spelers met verschillende belangen. Een regierol voor de gemeente maakt het mogelijk om collectiviteit af te dwingen en eisen te stellen aan de verwerking.

3.6 Doorkijk naar de toekomst

Doorkijk na 2027

We zijn nog ver verwijderd van het doel van een recyclepercentage van 50% in 2030. Binnen de context zoals beschreven in het voorwoord en de huidige wet- en regelgeving, is het ook niet haalbaar. En dat komt vooral door het huidige systeem van afval inzamelen. De prikkel voor bewoners, ondernemers en bezoekers om afval te scheiden en de openbare ruimte schoon te houden, is te laag. Het kost de gemeente daardoor veel capaciteit en geld om de stad schoon te houden en grondstoffen te hergebruiken. Het huidige systeem is niet toekomstbestendig. Daarom kijken we ook alvast verder vooruit. Wat is er in de toekomst nodig om de stad schoon en afvalvrij te houden én onze doelen te halen?

Er zijn grofweg drie mogelijke lijnen voor systeemwijzigingen:

1. Een systeem waarin je gratis gescheiden afval kan aanbieden, maar betaalt voor restafval. In dit systeem betaalt de vervuiler. De afvalstoffenheffing voor huishoudens hangt af van de hoeveelheid restafval die zij aanbieden. Je betaalt ook extra voor grof afval op afspraak.
2. Producentenverantwoordelijkheid uitbreiden met tariefdifferentiatie en wettelijke verplichtingen voor hergebruik. Daarnaast het statiegeldbeleid uitbreiden. Met als doel dat er minder restafval overblijft.
Dit betreft overigens geen gemeentebesluit, maar overheidsbeleid.
3. Dienstverlening gericht op verantwoordelijkheid in plaats van op gemak en service. Het belonen van goed gedrag en het bestraffen van verkeerd gedrag.

- ➔ In iedere mogelijke lijn moeten we bij uitwerking rekening houden met de bedrijfsvoering en logistiek.
- ➔ Deze lijnen sluiten elkaar niet uit, kunnen naast elkaar bestaan.
- ➔ Het uitvoeren van het actieplan afvalpreventie speelt een belangrijke rol in het voorkomen van afval.

De komende tijd gaan we onderzoeken welke lijn of welke combinatie van lijnen zou kunnen helpen met het halen van onze doelen in de huidige context. We kijken daarvoor ook naar vergelijkbare Europese steden. De resultaten van dit onderzoek bieden we in 2026 aan.

Voor- en nadelen van het huidige afval-inzamelsysteem in Amsterdam

Hoog serviceniveau: de gemeente zamelt in en ruimt op.

- Voordeel: bewoners en ondernemers kunnen te allen tijde hun afval kwijt.
- Nadeel: er zijn in dit systeem beperkte stimulans en/of mogelijkheden om afval te scheiden. Er is geen financiële prikkel en mede daardoor weinig verantwoordelijkheidsgevoel bij bewoners en ondernemers.

Dit leidt tot de volgende problemen:

- Beperkte scheidings- en recycleresultaten.
- Misbruik van de inzamelvoorzieningen.
- Dumpingen, bijplaatsingen en verkeerd aangeboden afval.

Bijlage: Toelichting op 'aanpalend' stedelijk beleid

De strategie circulaire economie (2020 - 2025)

Deze strategie heeft als doelstelling dat Amsterdam in 2030 50% minder primaire grondstoffen gebruikt en in 2050 volledig circulair is. Ons beleid op het gebied van afval en schone stad kan bijdragen aan doelstellingen op het gebied van voedselresten, organisch afval en consumptiegoederen. In 2023 heeft de gemeente een Uitvoeringsagenda Circulair vastgesteld voor 2023 – 2026. Belangrijke onderwerpen zijn:

- a) Afval voorkomen: samen met de stad zorgen dat er minder afval ontstaat. Bijvoorbeeld door:
 - in samenwerking met Bedrijven Investeringszones (BIZ'en) het verminderen van 'to go' verpakkingsmateriaal te stimuleren,
 - het ontwikkelen van een Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (upv) voor luiers en incontinentiemateriaal,
 - het verkennen van mogelijkheden voor upv's voor meubels, landbouwfolies en vloerbedekkingen.Samen met landelijke organisaties en overheden spant de gemeente zich ervoor in dat de upv's aangescherpt worden. Het afvalpreventieplan staat ook in de Uitvoeringsagenda.
- b) Zorgen voor voldoende voorzieningen voor hergebruik, reparatie of recycling. Bijvoorbeeld meer voorzieningen om gfe/t te scheiden, zodat minder turf uit kwetsbare gebieden nodig is voor de productie van compost.

Actieplan Luchtkwaliteit (2019 - definitief)

In dit actieplan staat dat in 2030 al het verkeer in de bebouwde kom uitstootvrij is. De circa 170 vrachtwagens van afval en reiniging voldoen op dit moment aan de hoogste standaard (EURO VI), maar stoten nog altijd schadelijke stoffen uit. Het is dus nodig om:

- a) Het eigen wagenpark uitstootvrij te krijgen door over te schakelen op brandstoffen zonder uitstoot, zoals waterstof en/of op elektrische aandrijving.
- b) Het verminderen van de logistieke voetafdruk door het benutten van kansen in routeoptimalisatie, nieuwe overslagvoorzieningen en passende inzameling in de binnenstad en buurten met smalle straten.

Omgevingsvisie 2050

Dit document beschrijft al het Amsterdamse beleid voor de fysieke leefomgeving. Een mix van wonen, werken en voorzieningen is het uitgangspunt. Verdichting vraagt om slim ruimtegebruik, ook door mobiliteit, en een gezonde leefomgeving. Minder auto's geeft ruimte voor het vergroenen van de stad. Daarnaast onderzoekt Amsterdam met Samen Stadmaken de mogelijkheden voor meer maatschappelijk initiatief. Verder stimuleert de omgevingsvisie een gebiedsgerichte benadering. De onderwerpen die een relatie hebben met afval en reiniging zijn:

- a) Circulaire economie (zie strategie circulaire economie).
- b) Duurzame afvalinzameling die tot diep in de wijken doordringt en vaker over water gaat. Met ondergrondse afvalcontainers als de standaard.

Amsterdam Autoluw 2020 - 2040

Agenda Autoluw bevat voorstellen voor maatregelen, pilots en onderzoeken voor meer leefruimte en schone lucht in Amsterdam. Een van de vijf hoofddoelen is meer ruimte voor de juiste voorzieningen: schone afvalinzameling (met ondergrondse containers), voldoende en nette fietsparkeerplekken en laden en lossen. Afvalinzameling komt aan bod in de uitgangspunten per type gebied:

- a) In het autoluwe centrum maken we via overslagpunten op de kades, bouw- en afvalinzameling over water mogelijk. Tegelijkertijd maken vrijgekomen parkeerplekken gedeeltelijk plaats voor nutsvoorzieningen, waaronder afvalcontainers en elektrische laadpalen.
- b) In gemengde woonwijken bieden vrijgekomen parkeerplekken ruimte voor betere nutsvoorzieningen zoals afvalcontainers, schakelkasten en verdeelstations.

- c) In smalle stadsstraten willen we zo min mogelijk statische functies zoals afvalcontainers. Een stadsstraat is een straat met een belangrijke economisch-maatschappelijke functie op verschillende schaalniveaus, zoals de Kinkerstraat, Linnaeusstraat.

Logistieke strategie 2022

Het ophalen van afval van huishoudens en bedrijven heeft met 3% een beperkt aandeel in de logistieke kilometers in Amsterdam. Toch heeft het een forse impact op de stad. Met name omdat het inzamelen van afval voornamelijk tijdens reguliere werktijden plaatsvindt. Vuilniswagens zijn groot en bewoners ervaren ze als zeer onveilig. Deze voertuigen verbruiken naar verhouding ook veel brandstof door de hydraulische systemen en vele tussenstops onderweg. Dat zorgt voor een verslechtering van de luchtkwaliteit. Dat maakt het interessant om te kijken naar slimmer, schoner, lichter en veiliger afvalvervoer, bijvoorbeeld over water. Afval en Grondstoffen werkt daarom aan afvalinzameling passend bij de stad. De belangrijkste opdracht hierbij is om geschikte overslaglocaties (hubs) voor afval te vinden.

